

## Graphic Studio Dublin – en motor på den irländska konstscenen

Två svenska konstnärers möte med irländsk grafik.



En hundraårig sotsvart byggnad på Green Street East i sydöstra Dublin, fylld med pressar, arbetsbord, minnen, dofter av kyla, kalla plåtar, toast, kol och varm koppartrycksfärg. En hangarliknande byggnad vid Victoria Docks kajer och trötta, åldriga magasin. En mötesplats; idéer och tankar över fikabordets svalnande tekoppar. Diskussioner och stilla arbete. Uppvärmningspaus vid den stora kaminen, knastret från det brinnande kolet. Regnet mot plåttaket under vinterns grådisiga Dublindagar, nära till »The Oarsman« och de andra bärerna i Ringsend. Allt detta var en färgstark del av våra första möten med Dublin och det irländska konstlivet för snart 20 år sedan. Graphic Studio i Dublin utgör fortfarande en viktig del av vår tillvaro.

I dag har Irland inte längre en arbestlöshet på 17–20 %. Docklands är en ny stadsdel med exklusiva lägenheter, kontor, spekulatör och osannolika priser. Graphic Studio har till slut hittat en ny säker hamn i ett gammalt whiskybränneris magasin, centralt vid North Circular Road. Också detta är en hundraårig byggnad, men med värme, varmvatten och ventilation. Huset rymmer fyra våningsplan med olika grafikverkstäder, kök, lager och kontorsutrymmen. Man har i dag också administrativ personal, ut-

över en »studio manager«. Ett verkligt lyft för verksamheten!

Vintern 1960 träffades några konstnärer i Dublin och började planera bildandet av Graphic Studio, den första grafikverkstaden på Irland. Året därpå var verksamheten igång i några mindre rum i källarvåningen på 18 Upper Mount Street i södra Dublin. Visst hade konstnärer arbetat med grafik på Irland före 1961, men då i mindre omfattning, i egna ateljéer och ofta utomlands. Ett konservativt kulturklimat gjorde att konstnärer, precis som författare, sökte sig utomlands för att få livsluft, arbeta och delta i det moderna konstlivet. En verkstad behövdes verkligen. Kvarteren kring verkstaden blev med tiden »inne« och dyra. 1980 flyttade därför Graphic Studio till Green Street East i de gamla ruffiga hamnkvarteren. Ungefär samtidigt lämnade en grupp konstnärer verkstaden och bildade Black Church Print Studio. Black Church satsade tidigt på att bredda de tekniska möjligheterna i verkstaden till att inbegripa även fotomekaniska tekniker och digital utrustning, medan Graphic Studio länge hållit fast vid de äldre konstgrafiska teknikerna.

1993 flyttade Black Church in i nya ändamålsenliga lokaler mitt i Temple Bar i centrala Dublin. Fastigheten är den första på

Irland som ritats och byggts i syfte att inrymma ateljéer, grafikverkstäder och galleriverksamhet. Original Print Gallery, som galleriet heter, är i dag ett av Dublins två främsta grafikgallerier. Det andra är Graphic Studio Gallery, som startades på initiativ av några medlemmar i Graphic Studio redan 1980. Galleriet ligger bara något kvarter ifrån Original Print Gallery. Ytterligare en »avknoppning« från Graphic Studio genomfördes år 2002, då några konstnärer från Graphic Studio startade Stoney Road Press. Det är en liten verkstad som arbetar uteslutande med förläggarverksamhet. Deras etablering sammanföll med att Malmö Konsthögskola skrotade sin grafikverkstad, så största delen av den utrustning som ursprungligen funnits på Forums Grafikskola i Malmö, finns nu i stället på Stoney Road i Dublin.

Idag finns livaktiga, kollektiva grafikverkstäder även i Galway, Limerick och inte minst i Cork. Där invigde Cork Printmakers 1999 nya fina lokaler i ett gammalt hamnmagasin, och har nu över 90 medlemmar från både Irland, Storbritannien och USA.

### Förläggarverksamhet

Graphic Studio började tidigt förlägga grafik, något som blivit en viktig del av verkstadens utåtriktade verksamhet. Man bjuder in spännande konstnärer, många har inte alls arbetat med grafik tidigare, för att i nära samarbete med avlönade medlemmar i Graphic Studio arbeta med grafik, och kanske trycka en upplaga. Det nära samarbetet skapade ofta också livslånga vänskapsband mellan gästkonstnärerna och studiokonstnärerna. Att prova på ett nytt medium, en ny uttrycksform, är en stor utmaning för dessa inbjudna konstnärer. Det nya materialet, teknikens »begränsningar« och det täta samarbetet med en tekniskt kunnig kollega, skapar nya möjligheter. De upplagor som produceras delas sedan mellan verkstaden och de gästande konstnärerna.

Detta sätt att arbeta, som man kallar »the visiting artists' program«, har bidragit till att utveckla kompetensen hos verkstadens medlemmar, förutom att det genererat väldigt intressant grafik. Det tekniska kun-



Ovan. Graphic Studios nya hus, »Distillery House«, vid North Circular Road i Dublin.

Vänster sida. James McCreary, *Duff Hill I*, färgmezzotint

nande som med åren byggts upp inom Graphic Studio är med svenska mått mycket imponerande.

En rad av Irlands mer bemärkta konstnärer har tack vare »the visiting artists' program« blivit introducerade i grafikens värld. De har »tänt« på grafik, vilket har resulterat i att deras grafiska blad visats inte bara på Graphic Studio Gallery i Temple Bar, utan även på många andra gallerier runtom i Dublin och på Irland. Bra konst (grafik) av bra konstnärer väcker helt enkelt intresse, och i en liten konstvärld som den irländska har detta gjort att den grafik som skapas på Graphic Studio fått ett starkt genomslag. Graphic Studio har inte bara skapat sin egen konsthistoria, utan även givit den grafiska konsten en självklar status på Irland.

### Grafikens roll på dagens konstscen

En jämförelse med den över hundraåriga svenska konstgrafiska traditionen, där också FfGK spelat en viktig roll, är intressant. FfGK bildades ju 1887 med syftet att främja bra grafik i Sverige, och många av våra främsta dåtida konstnärer engagerades i utgivningen. Där har vi en likhet med Graphic Studio! Men det finns också avgörande skillnader. Med tiden har den svenska grafiktraditionens tyngd blivit både en tillgång och kanske en börda? En omfattande utgivning av kvalitativ grafisk konst är givetvis av godo, men traditionen kan också bli alltför dominerande och därför uppfattas som konserverande. Kanske är just detta en av förklaringarna till att den grafiska konsten i Sverige kommit att hamna i en strömfåra lite vid sidan om konstlivet i övrigt? Det finns de som inte ens betraktar grafik som samtida konst. När Graphic Studio startade fanns inte alls på samma sätt som i Sverige en del fyrkantiga föreställningar om vad »grafik är«. Detta i kombination med internationella kontakter och influenser – tack vare det stora antalet konstnärer som sökt sig utomlands – skapade en stark grund för en vital grafik. Vital konst.

En annan intressant jämförelse mellan Irland och Sverige, när det gäller konstgrafiken, är den attitydskillnad vi ofta möter: många av de irländska konstnärerna värde-



Foto: Lars Nyberg

Ovan. Graphic Studio Gallery, Cope Street, Dublin. Höger sida. Mary Farl Powers (1948–1992), *Form I*, etsning

rar med en självklarhet den rent hantverksmässiga kompetensen högt, eftersom man betraktar det tekniska kunnandet som en förutsättning för ett nyanserat konstnärligt uttryck, medan vi i Sverige med samma självklarhet kan framhålla värdet av att experimentera och utveckla ett »eget« sätt att närma sig materialet. Att ha distans till det traditionella konstgrafiska hantverket, för att i stället finna på nya metoder och förhållningssätt, är för många svenska konstnärer självklart eftersträvanvärt. »Experimentell grafik« är ett honnörsord i Sverige.

De senaste decennierna har konstintresset på Irland ständigt ökat, vilket resulterat i en mycket vital utställningsverksamhet, något som självklart även gäller den grafiska konsten. I Dublin finns i dag två gallerier som är helt specialiserade på grafik och för många av de främsta Dublingallerierna, inklusive Irish Museum of Modern Art (IMMA), är det självklart att då och då visa grafik – eller snarare: visa bra konst helt enkelt.

### Samarbetsprojekt

Graphic Studio har på senare år också samarbetat med National Gallery of Ireland och Chester Beatty Library i Dublin om en rad temautställningar, som bidragit till att ytterligare öka intresset för grafisk konst. Den första var *Art into Art* på National Gallery 1998, som blev en stor succé och även visades på många andra ställen runt om på Irland. 2008 tog man upp samarbetet på nytt och producerade utställningen *Revelation*. I samarbete med Chester Beatty Library har man genomfört tre större utställningsprojekt, som man kallat *Holy Show*, *Gardens of Earthly Delight* och *Artists' Proof*. Utställningen *Holy Show* visades sedan också på en rad platser i Sverige, där vi samarbetade med Galleri Astley i Uttersberg och Jordi Arkö.

Ur katalogen till den senaste utställningen, *Artists' Proof* på Chester Beatty Library, citerar vi slutligen Colm Toibin, där han sammanfattar Graphic Studios roll i den irländska konsthistorien samt skriver om den för tidigt bortgångna konstnären Mary Farl Powers. Hon var en av eldsjälarna, som var med och byggde upp Graphic Studio under de tidiga åren på Upper Mount Street.

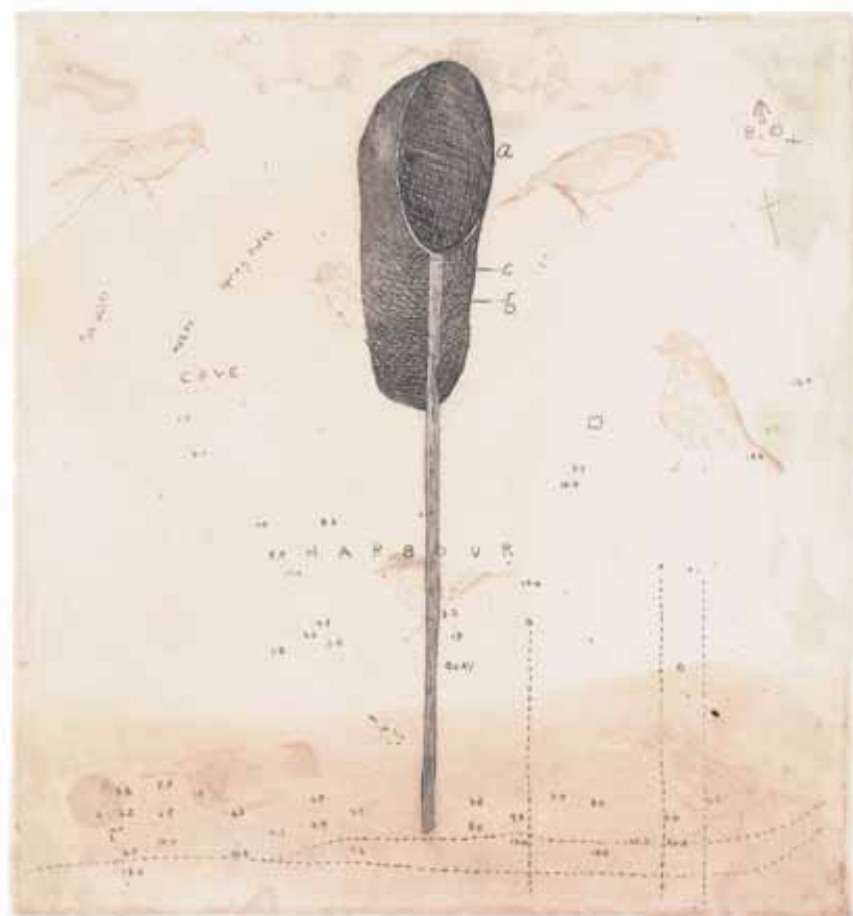


»Large numbers of Irish artists used Graphic Studio Dublin and it plays a central role in the history and development of Irish art over the past fifty years. It also plays a part in Irish literature. After her death, the poet Paul Muldoon wrote one of his most moving and verbally exacting poems about one of the printmakers who worked there, Mary Farl Powers. She becomes another ghost in these streets, one of the artists who »marched from Mount Street to the Merrion Square arena«. In the poem, which is called *Incantata*, Muldoon conjured up his friend the printmaker.«

*I saw you again tonight, in your jump-suit,  
thin as a rake,  
your hand moving in such a deliberate arc  
as you ground a lithographic stone  
that your hand and the stone blurred to one  
and your face blurred into the face  
of your mother, Betty Wahl,  
who took your failing ink-stained hand  
and together you ground down that stone  
by sheer force of will.*

Paul Muldoon, ur *Incantata*

Lina Nordenström & Lars Nyberg  
konstnärer



1912 *Butterfly Net* Elaine Leader

Elaine Leader, *Butterfly Net*, etsning



Tony O'Malley (1913–2003), *Yazia*, carborundum



Michael Farrel (1940–2000), »I don't mind you paint my soul but get my tie correct«, etsning. (Porträtt av James Joyce.)

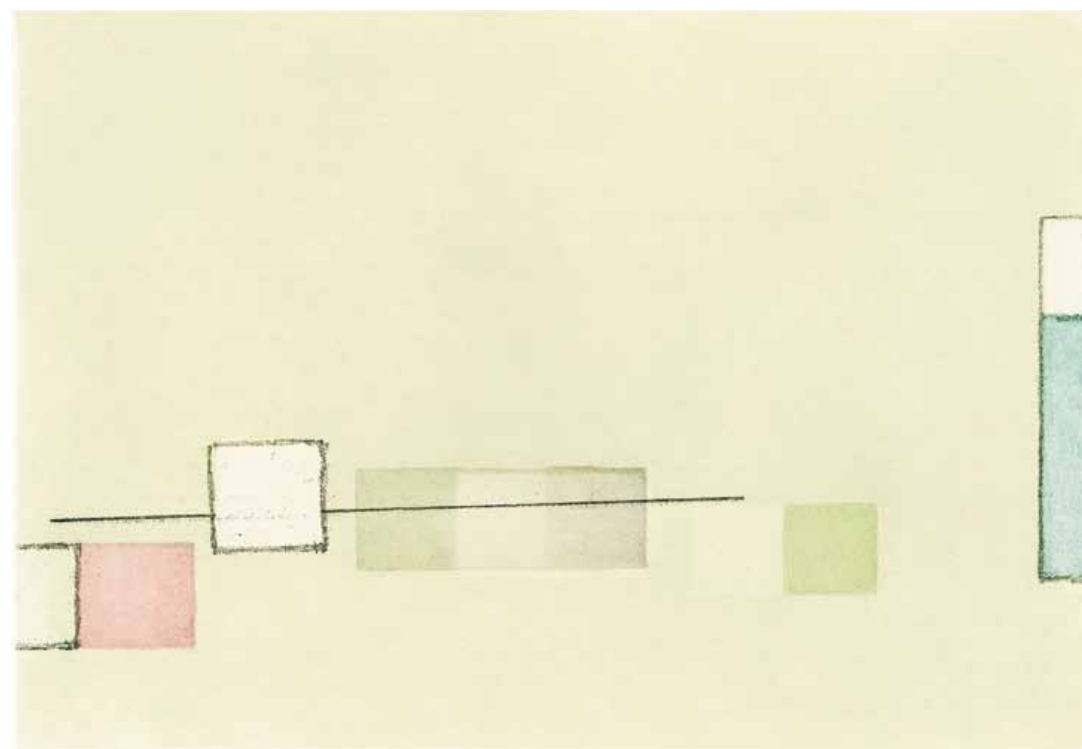


Michael Cullen, *Dignam's Funeral*, carborundrum och etsning



1110 'Magnolia with Golden Leaf' Jean Bardon

Jean Bardon, *Magnolia with Golden Leaf*, etsning med bladguld



Felim Egan, *Sea-Rhythm*, akvatint och flatbitning